

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№2

2026
fevral

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX
COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

*Elektron nashr, 384 sahifa.
2026-yil, fevral*

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR BANKLARIDA RISK-MENEJMENTNING TASHKILIY MODELLARI.....	26
Madaminov Bekzod Allayarovich	
“HUDUDGAZTA’MINOT” AJ DA AMALGA OSHIRILGAN LOYIHALAR SAMARASI	32
Shukurillaev Jahongir Botir o’g’li	
HARBIY XIZMATCHI AYOLLARNING MAXSUS KIYIM SIFATIGA QO’YILADIGAN DASTLABKI TALABLARNI SHAKLLANTIRISH	37
Abduraxmanova N.D., Mirtolipova N.X., Nasirullayeva G.S.	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМЫ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОГО ЯЗВЕННОГО КОЛИТА У ДЕТЕЙ	42
Закирова Бахора Исламовна, Каримов Достон Рустам угли	
ОЦЕНКА ВОЗДЕЙСТВИЯ ФИСКАЛЬНЫХ И КРЕДИТНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА РЫНКИ ВЫСОКОЛИКВИДНОЙ ПРОДУКЦИИ И ЕСТЕСТВЕННЫХ МОНОПОЛИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	48
Бекзод Умматов	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....	55
Вахидов Азизжон Саиджонович	
SUG’URTA FAOLIYATIDAGI MOLIVAVIY RISKLAR: BAHOLASH VA MINIMALLASHTIRISH STRATEGIYALARI	58
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
“ANDIJONDONMAHSULOT” AJ MISOLIDA XARAJATLARNING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBI: AMALIY TAHLIL VA TAKOMILLASHTIRISH TAVSIYALARI	62
Xayitboyeva Laylo Oybekovna	
XORIJIY MAMLAKATLARNING NORASMIY IQTISODIYOT DARAJASINI PASAYTIRISHDAGI TAJIRIBASI	66
Alimardonov G’ayratjon Nuraliyevich	
XO’JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA BARQARORLIK HISOBOTLARI AUDITINI SHAKLLANTIRISH	72
Xolikov Ravshan Anvar o’g’li	
PUL - KREDIT SIYOSATINING TRANSMISSION MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH	76
Obidova Zilola Ikromjon qizi	
HOMILADORLIK DAVRIDA AYOLLARDA UCHRAYDIGAN GESTOZLI KATARAL GINGIVITNI KOMPLEKS DAVOLASHNI OPTIMALLASHTIRISH	81
Nomurodova Farangiz Lazizovna	
AGRAR KORXONALARDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA INVESTITSIYA MEXANIZMLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH YO’NALISHLARI	87
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA KICHIK BIZNES IQTISODIYOTINI TA’MINLASHDA INFRATUZILMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	92
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINING MAZMUNI VA TAMOIYILLARI	96
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

УПРАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫМИ КОММУНИКАЦИЯМИ В ПРОЕКТАХ	101
Носирова Гулираъно Абдулазиз кизи	
DAVLAT BUDJETI JARAYONIDA MONITORING VA MOLIVAVIY NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	107
Yax'yayeva Dilfuza Bagdatovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
RAQAMLI MOLIVA TEXNOLOGIYALARI EVOLYUTSIYASINING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI VA YUZAGA KELISHI MUMKIN BO'LGAN XATARLAR TAHLILI	117
Ko'chimov Jahongir Shuxrat o'g'li	
GAZ VA GAZ KONDENSATINI YIG'ISH VA TAYYORLASH TIZIMLARI UCHUN ZAMONAVIY LOYIHALASH USULLARI TAHLILI	123
Abdirazakov Akmal Ibragimovich Namozov Og'abek Maxmud o'g'li	
AGILE PROJECT MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA: STRATEGIES, FRAMEWORKS, AND BEST PRACTICES FOR SUCCESS	128
Utkirova Maftuna Murodjon qizi	
O'ZBEKISTON EKSPORTYOR KORXONALARINING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH HOLATI VA MUAMMOLARI	134
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	139
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY JIHATLARI	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
OPTIMIZATION OF ROADSIDE AUTO CAMPING SITES (REST AREAS) ON HIGHWAYS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INFRASTRUCTURE GAPS AND CORRIDOR-BASED EVIDENCE FROM UZBEKISTAN	150
Akramov Akbarjon Akmal ugli	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATSION MARKETING YONDASHUVLARINING AHAMIYATI	156
Aminov Abbas Mo'minboy o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA AHOLI ISH BILAN BANDLIGI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR	160
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
MINTAQADA XUSUSIY TIBBIYOT MUASSASALARIDA MARKETING STRATEGIYASI	165
Yakubov Temur G'anibekovich	
AHOLI DEMOGRAFIK JARAYONLARINI IFODALOVCHI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI	169
Siroj Zarina Rustambekovna	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING YAIM VA BANDLIKKA TA'SIRI: EKONOMETRIK TAHLIL	176
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Ziyodullayev Qahramon	
ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ: ПОЛЬЗА ДЛЯ ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИИ	185
Хамдамова Гавхар Абсаматовна	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISHNING MOLIVAVIY VOSITALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	191
Mamatov Baxodir Quldoshovich	

KO'P QIRRALI VALLARNING SHAKLLANTIRISH METODLARI VA USULLARINI TAHLIL QILISH	197
<i>Xasanov Bobirmirzo Maxmudali o'g'li, Valixonov Dostonbek Azim o'g'li, Alibekov Rasulbek Qanotbek o'g'li</i>	
MINTAQA SANOATINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	205
<i>Abdinazarov Xusan Shaymanovich</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	209
<i>Nomozova Qumri Isoyevna</i>	
XALQARO STANDARTLAR TALABLARI ASOSIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	216
<i>Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li</i>	
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISHNI TARTIBGA SOLISH TIZIMI	221
<i>Achilova Firuza Kurbanovna</i>	
BANK MENEJMENTIDA INKLYUZIV MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI, TAMOYILLARI VA STRATEGIK AHAMIYATI	225
<i>Rajabov Oybek Panjievich</i>	
MINTAQADA OLIY TA'LIM TIZIMINING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	229
<i>Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li</i>	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASSTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	235
<i>Normurodova Zebo Eshmaxmatovna</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INVESTITSiya FAOLIYATINI BOSHQARISH	240
<i>Xatamov Nurbek Ochirdiyevich, Sharifi Abdul Fatah</i>	
MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING AMALDAGI MUAMMOLARI VA ULARNI YECHIMI YUZASIDAN TAKLIFLAR	245
<i>Pardayev Jamshid Muzaffarovich</i>	
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIK RISKLARINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	251
<i>Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	257
<i>Karimov Shohruh Boydulla o'g'li</i>	
"O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AKSIYADORLIK JAMIYATINING HISOBOTLARINI XALQARO STANDARTLARGA TRANSFORMATSIYA QILISH	262
<i>Astanov Zafar Murodillayevich</i>	
QARAMA-QARSHI AYLANUVCHI IKKI ROTORLI SHAMOL TURBINASINING MATEMATIK MODEL	266
<i>Pirmatov Nurali Berdiyevich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Saodullayev Abror Saypullayevich, Qurbonov Najmiddin Abduxamidovich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTIONAL VA INVESTITSION MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	272
<i>Norboyev Sarvar Azodovich</i>	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY AHAMIYATI	277
<i>Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li</i>	
ANALYSIS OF UZBEKISTAN'S MAIN ECONOMIC INDICATORS AND GDP GROWTH	283
<i>B.Beknazarov</i>	

SOTISH JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA MARKETING TADQIQOTLARINING INTEGRATSIYASI	288
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В АУДИТЕ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ И УЗБЕКСКИЙ КОНТЕКСТ	294
Мегноров Алмардон Абдирахмонович	
RISK MANAGEMENT STRATEGIES IN UNCERTAIN ECONOMIC ENVIRONMENTS: A GLOBAL COMPARATIVE STUDY	302
Nigmatova Malika	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	307
Hamrayev Maqsudjon Saidaxmadovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH MASALALARI	311
Mamajonova Gulbaxor Toxirjon qizi	
АВТОМАТИЗАЦИЯ АУДИТОРСКИХ ПРОЦЕДУР НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ: ВЛИЯНИЕ НА КАЧЕСТВО АУДИТОРСКИХ ЗАКЛЮЧЕНИЙ	316
Киличева Ф.Б.	
MAISHIY TEXNIKA EKSPORTIDA YASHIL IQTISODIY SAMARADORLIKNI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	320
Kushmanova Mahbuba	
GAZ TA'MINOTIDA YO'QOTISHLARNI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI	324
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
DAVLAT AKTIVLARINI XUSUSIYLASHTIRISHNING MINTAQA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRINI BAHOLASH (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	329
Sharapov Farrux Shomuratovich	
КРИТЕРИИ ОТБРАКОВКИ ЭКСТРУЗИОННЫХ АЛЮМИНИЕВЫХ ПРОФИЛЕЙ ГРУППЫ АЛМГСІ ПО МАКРОСТРУКТУРНЫМ ПРИЗНАКАМ В ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ УСЛОВИЯХ	333
Ибрахимов Фаррухжон Фарходович	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DEBITORLIK QARZLARI VA FAKTORING OPERATSIYALARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	336
G'oziyeva Mokhira Rustamovna	
KULTIVATOR YUMSHATKICH PANJALARI O'TMASLANISH DARAJASINING ISH KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	345
Quvondiqov Yoqub Tursunbaevich, Nuraliyev To'liq Alimardanovich	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA INNOVATSION STRATEGIYANI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR	352
To'g'onov Ibroximxo'ja	
TMK KORXONASI SHAROITIDA R6AM5 MARKALI TEZKESAR PO'LATDAN TAYYORLANGAN PARMA UCHUN TERMIK ISHLOV BERISH REJIMI	358
Djalalova Sevara Toxtamuratovna	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	362
Шоев Алим Халмуратович	
TRANSFORMATSIYA VA XUSUSIYLASHTIRISH OMILLARINING BANK SAMARADORLIGI KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	367
Umirzoqova Aziza Olim qizi	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	372
Ismatov Raxmatilla Oltinovich	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILI SIFATIDA.....	376
Yoqubjonov Ibrohim G'olibjon o'g'li	

BANK TIZIMIDAGI AKTIVLARINING UNUMDORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA STRATEGIK YONDASHUVLAR	379
Sadikov Q.M.	

BANK TIZIMIDAGI AKTIVLARINING UNUMDORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA STRATEGIK YONDASHUVLAR

Sadikov Q.M.

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya. So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasi bank tizimida bozor tamoyillarini kuchaytirish, banklar faoliyatida shaffoflikni ta'minlash hamda investitsion jozibadorlikni oshirishga qaratilgan islohotlar korporativ boshqaruv madaniyatini joriy etishni dolzarb masalaga aylantirmoqda. Zamonaviy bank tizimida korporativ boshqaruv mexanizmlarining takomillashuvi nafaqat institutsional islohotlarning muhim elementi, balki tijorat banklarining moliyaviy barqarorligi va samaradorligini ta'minlashning asosiy omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Kalit so'zlar: bank aktivlari, samaradorlik, risklarni boshqarish, investitsion portfel, diversifikatsiya, moliyaviy innovatsiyalar.

Abstract. In recent years, reforms implemented in the banking system of the Republic of Uzbekistan aimed at strengthening market principles, ensuring transparency in banking activities, and increasing investment attractiveness have made the introduction of corporate governance culture increasingly relevant. In the modern banking system, the improvement of corporate governance mechanisms serves not only as an essential component of institutional reforms but also as one of the key factors in ensuring the financial stability and efficiency of commercial banks.

Keywords: bank assets, efficiency, risk management, investment portfolio, diversification, financial innovations.

Аннотация. В последние годы реформы, реализуемые в банковской системе Республики Узбекистан, направленные на усиление рыночных принципов, обеспечение прозрачности деятельности банков и повышение инвестиционной привлекательности, обуславливают актуальность внедрения культуры корпоративного управления. В условиях современной банковской системы совершенствование механизмов корпоративного управления выступает не только важным элементом институциональных преобразований, но и одним из ключевых факторов обеспечения финансовой устойчивости и эффективности деятельности коммерческих банков.

Ключевые слова: банковские активы, эффективность, управление рисками, инвестиционный портфель, диверсификация, финансовые инновации.

KIRISH

Bank faoliyatini strategik boshqarish vositasi sifatida korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish bank resurslaridan samarali foydalanishni ta'minlaydigan kompleks mexanizmni shakllantirishni talab etadi. Korporativ boshqaruv elementlarining mazmun-mohiyati, ularning bank aktivlari samaradorligiga ta'siri hamda boshqaruv samaradorligini oshirish orqali rentabellikni yuksaltirishga qaratilgan istiqbolli yo'nalishlar tahlil qilinadi.

Banklarning barqaror faoliyatini ta'minlashda muhim omillardan biri bank aktivlarining samarali boshqarilishidir. Hozirgi sharoitda bank aktivlari samaradorligini oshirish masalasi zamonaviy bank tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, ushbu yo'nalishda keng ko'lamli ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda.

Aktivlar samaradorligini oshirish maqsadida bir qator yondashuv va usullar qo'llanilmoqda. Jumladan, risklarni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish, investitsiya portfelini diversifikatsiyalash, yangi moliyaviy xizmatlar va mahsulotlarni joriy etish kabi chora-tadbirlar muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi bank aktivlarining samaradorligini oshirishga qaratilgan yangi strategik yo'nalishlar hamda amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mahalliy olim-iqtisodchilardan Sh. Abdullayeva, A. Omonov, B. Berdiyarov, D. Saidov, E. Shodmonov, J. Isakov va N. Karimov, F. Mirzayevlar bank aktivlarining samaradorligini oshirishning ayrim masalalarini o'rganishgan.

Abdullayeva Sh.Z. o'z tadqiqotlarida bank risklari va kreditlash masalalarini tahlil qilib, bank risklari sharoitida tijorat banklarining kredit portfelini diversifikatsiyalash moliyaviy barqarorlik darajasiga bevosita ta'sir qilishini belgilab o'tgan.

Omonov A.A. tijorat banklarining resurslarini samarali boshqarish masalalarida strategik qarorlarning mas'uliyat bilan qabul qilinishining muhim rolini ta'kidlaydi.

Shodmonov E.Sh. O'zbekistonda agrar islohotlarni chuqurlashtirishda banklar faoliyatini faollashtirishning asosiy yo'nalishlarini aniqlaydi.

Isakov J.Ya. xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda kredit samaradorligini oshirish bo'yicha istiqbolli yo'nalishlarni tahlil qilgan.

Bank aktivlari samaradorligini oshirishning nazariy va amaliy jihatlar shuningdek quyidagi xorijiy olimlarning ilmiy asarlarida o'rganilgan: I. Larionova, O. Lavrushina, N. Valentseva, O. Blanshar, L. Miller, A. Selischev, A. Soldatova, I. Yudina, F. Mishkin, H. Soto.

Larionova I.V. "Управление активами и пассивами в коммерческом банке" asarida aktiv va passivlarni boshqarish strategik qarorlar qabul qilish jarayoniga olib kelishini ko'rsatadi.

Mishkin F.S. "Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков" asarida korporativ boshqaruvning strategik qarorlar qabul qilishdagi asosiy tamoyillari bayon etilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tizimning samarali ishlashi, strategik qarorlarning mas'uliyat bilan qabul qilinishi va manfaatlar to'qnashuvining oldini olish kabi tamoyillar bank aktivlaridan oqilona foydalanish hamda risklarni minimallashtirishda muhim rol o'ynaydi.

Shu jihatdan, korporativ boshqaruvni takomillashtirish bank faoliyatini strategik boshqarish vositasi sifatida qaraladi va bank resurslarining samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi kompleks tizimni yaratishni talab etadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Korporativ boshqaruv mexanizmlarining mohiyati, ularning bank aktivlari samaradorligiga ta'siri hamda samarali boshqaruv orqali rentabellikni oshirish bo'yicha istiqbolli yo'nalishlar tahlil qilinadi.

Korporativ boshqaruvni takomillashtirish bank aktivlarini samaradorligini oshirishning strategik yo'nalishlarini quyidagilar orqali amalga oshiradi:

1. Banklarda korporativ boshqaruv tizimi va boshqaruv strukturasining samaradorligi: Zamonaviy bank amaliyotida korporativ boshqaruv bank faoliyatini strategik boshqarish, manfaatdor tomonlar o'rtasida muvozanatni ta'minlash, shaffoflikni oshirish va moliyaviy barqarorlikni mustahkamlashda muhim institut sifatida e'tirof etiladi. Bank sohasida ushbu tushuncha odatda aksiyadorlar, boshqaruv tuzilmalari, mijozlar va nazorat qiluvchi organlar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni tartibga soluvchi mexanizm sifatida talqin qilinadi. Korporativ boshqaruvning asosiy prinsiplarini shaffoflik, mas'uliyat, adolat va hisobdorlik tashkil etadi.

Mamlakat banklarida korporativ boshqaruv tizimining samarali faoliyati, eng avvalo, boshqaruv strukturasining to'g'ri shakllanishiga bog'liq. Boshqaruv kengashi, direktorlar kengashi, ichki audit xizmati, audit qo'mitasi hamda ichki nazorat tizimlarining roli nafaqat tashkiliy, balki bank aktivlari samaradorligi va umumiy moliyaviy ko'rsatkichlarga ta'sir etuvchi muhim omil hisoblanadi.

Samarali boshqaruv tizimi risklarni erta aniqlash, asosli strategik qarorlar qabul qilish va ichki jarayonlarni qat'iy nazorat qilish imkonini yaratadi. Xususan, bank kengashining tarkibi, mustaqil a'zolar soni, komplayens nazorati va risk-menejment bo'limlarining faoliyati moliyaviy resurslardan oqilona foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, puxta yo'lga qo'yilgan korporativ boshqaruv bank kapitalining optimal tuzilmasini shakllantirish, kredit siyosatini diversifikatsiya qilish va rentabellikni barqaror saqlash bilan bevosita bog'liqdir. Shu bois, O'zbekiston banklarida korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish nafaqat reglamentativ majburiyat, balki strategik zarurat hisoblanadi. Uzoq muddatli rentabellik va raqobatbardoshlikni ta'minlash uchun banklar boshqaruv strukturasining har bir bo'g'inini riskga asoslangan boshqaruv tamoyillari asosida qayta ko'rib chiqishlari lozim.

2. Banklarda xodimlarni rag'batlantirish va KPI tizimi orqali rentabellikni boshqarish: Bank tizimida inson kapitali eng muhim strategik resurslardan biri sifatida e'tirof etiladi. Ayniqsa, banklarning moliyaviy barqarorligi,

ko'rsatilayotgan xizmatlar sifati va rentabellik darajasi xodimlarning kasbiy salohiyati, motivatsiyasi va samarali mehnatiga bevosita bog'liq.

Xodimlarning kasbiy bilim va amaliy ko'nikmalari aktivlardan samarali foydalanishni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Shu bois banklar xodimlarning malakasini muntazam oshirish va ularni zamonaviy bilimlar bilan ta'minlash bo'yicha uzluksiz ta'lim tizimini joriy etishi zarur. Bu borada ichki korporativ o'quv dasturlari, amaliy treninglar, seminarlar hamda malaka oshirish kurslari keng qo'llaniladi.

Korporativ boshqaruv tizimida xodimlar faoliyatini baholash va rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu jarayonda xodimlarning ish faoliyatini baholash tizimi – ya'ni KPI (Key Performance Indicators – asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari) markaziy o'rinni egallaydi. KPI tizimi bank boshqaruv organlariga har bir xodim va bo'lim faoliyatini natijadorlik darajasi asosida baholash imkonini beradi. Bu esa nafaqat motivatsiyani kuchaytiradi, balki faoliyat samaradorligini oshirish orqali umumiy rentabellikni yaxshilashga xizmat qiladi.

1-jadval. KPI (Key Performance Indicators) tizimi

Bo'lim	KPI ko'rsatkichi	O'lchov	Maqsad
Kredit bo'limi	Kredit portfelining sifati	NPL darajasi ($\leq 5\%$)	Qaytmas kreditlar sonini kamaytirish
Marketing bo'limi	Yangi mijozlar soni	Oylik / choraklik	Mijozlar bazasini kengaytirish
Operatsion bo'lim	Xizmat ko'rsatish tezligi	Minutlarda o'lchanadi	Mijozlar qoniqishini oshirish
Risk-menejment	Tavakkalchilik darajasi	Risk weight $\leq 70\%$	Barqarorlikni saqlash

Xalqaro tajribada bu yondashuv "performance-based culture" sifatida keng qo'llaniladi. Masalan, Yevropa va Osiyo banklarining aksariyati (HSBC, DBS, Raiffeisen) xodimlarning ish haqini korporativ natijalar bilan bevosita bog'lagan. O'zbekiston banklarida esa bu tizim so'nggi yillarda bosqichma-bosqich joriy etilmoqda, biroq hali to'liq tizimlashtirilgan emas.

3. Raqamli transformatsiya va boshqaruv samaradorligini oshirishning o'zaro bog'liqligi: Banklarning bozor sharoitida raqobatbardoshligini ta'minlashda innovatsion yondashuvlar alohida ahamiyat kasb etadi. Yangi turdagi moliyaviy xizmatlar va mahsulotlarni amaliyotga tatbiq etish bankka yangi mijozlarni jalb qilish, daromad manbalarini kengaytirish imkonini beradi. Masalan, internet va mobil banking kabi masofaviy xizmatlar mijozlarga qulaylik yaratadi, xizmat ko'rsatish sifatini oshiradi va operatsion xarajatlarni kamaytiradi.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar taraqqiyoti banklar oldida yangi imkoniyatlar bilan bir qatorda yangi chaqiriqlarni ham yuzaga keltirmoqda. Zamonaviy raqamli echimlarni joriy qilish orqali banklar ichki jarayonlarni samarali boshqarishi, mijozlarga qo'shimcha qiymat taklif qilishi va bozordagi ustunlikni qo'lga kiritishi mumkin. Bularga misol qilib quyidagilarni keltirish mumkin:

1. Big Data va Business Intelligence (BI) texnologiyalari yordamida banklar mijozlar xatti-harakatlarini chuqur tahlil qilishi va faoliyat samaradorligini real vaqtda kuzatib borishi mumkin.

2. Avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari (ERP, CRM, risk-monitoring vositalari) operatsiyalarni avtomatlashtirish orqali inson omiliga bog'liq xatoliklarni kamaytiradi, hisobotlar real vaqtda shakllanadi va tezkor strategik qarorlar qabul qilish imkoniyatini oshiradi.

3. Raqamli xavfsizlik va komplayens (compliance) monitoring tizimlari KYC (Know Your Customer), AML (Anti-Money Laundering) va real vaqtda monitoring vositalari orqali bank operatsiyalarining qonunchilikka muvofiqligini ta'minlaydi.

4. Onlayn platformalar va mobil ilovalar orqali faoliyatni kengaytirish raqamli xizmatlar ommaviyligini oshiradi, bankning operatsion xarajatlarni kamaytiradi, mijozlar bazasini kengaytiradi va kredit portfeli hajmini optimallashtirishga yordam beradi.

4. Korporativ boshqaruv samaradorligini oshirishda xalqaro standartlarning ahamiyati: Global bank amaliyotida korporativ boshqaruvni takomillashtirish bo'yicha qabul qilingan xalqaro standartlar — xususan, Basel qo'mitasi tamoyillari va OECD (Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti) prinsiplarining joriy etilishi banklarning moliyaviy barqarorligi, shaffofligi va strategik qarorlar sifatini oshirish uchun muhim me'yor hisoblanadi. Bu standartlar O'zbekiston tijorat banklari uchun ham xalqaro tajribaga moslashish va investitsion jozibadorlikni oshirish yo'lida tayanch bo'lib xizmat qilmoqda.

Xalqaro standartlarga asoslangan korporativ boshqaruv tizimi bank faoliyatining institutsional asoslarini mustahkamlaydi, aktivlar samaradorligini boshqarishda tizimli yondashuvni ta'minlaydi va xalqaro moliyaviy bozorlar bilan integratsiyani soddalashtiradi. Uzoq muddatli strategik barqarorlik, investorlar ishonchi va ichki boshqaruv madaniyati aynan shu tamoyillar asosida shakllanishi lozim.

Shu bois, O'zbekiston tijorat banklari faoliyatida korporativ boshqaruvni zamonaviy yondashuvlar asosida chuqurlashtirish — banklar rentabelligini oshirish va moliyaviy barqarorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi strategik yo'nalish sifatida alohida ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, raqamli transformatsiya korporativ boshqaruvning texnologik tayanchiga aylanib, bank resurslaridan oqilona foydalanish, risklarni real vaqtda monitoring qilish va rentabellikni oshirish imkonini beradi. Bu nafaqat ichki boshqaruv sifatini yaxshilaydi, balki butun bank tizimining raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

KPI tizimi orqali xodimlar va boshqaruv bo'g'inlarining rentabellikka qo'shgan hissasini nazorat qilish, strategik maqsadlar bilan uyg'unlashtirish va ichki samaradorlikni oshirish korporativ boshqaruvning asosiy yo'nalishlaridan biridir.

Risklarni boshqarish mexanizmini takomillashtirish, investitsiya portfelini diversifikatsiya qilish, yangi moliyaviy mahsulot va xizmatlarni joriy etish, raqamli texnologiyalarni keng tatbiq etish hamda xodimlar salohiyatini oshirish orqali tijorat banklari o'z aktivlaridan yanada samaraliroq foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Bank tizimining barqaror va izchil rivojlanishida kapitallashuv darajasini oshirish, soliq engilliklarini taqdim etish va infratuzilmani takomillashtirish kabi choralar muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, banklar bilan davlat idoralari o'rtasidagi samarali hamkorlik nafaqat bank sektorining raqobatbardoshligini mustahkamlaydi, balki butun mamlakat iqtisodiyotining o'sishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston Taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" PF–60-son Farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida" PF-158-son Farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/-6600413>
3. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki Boshqaruvining 2021-yil 30-iyundagi 19/1-son Qarori – "Tijorat banklarining faoliyatini baholash mezonlari to'g'risida" Nizom.
4. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining "Bank nazorati to'g'risida"gi Nizomi (amaldagi tahrirda).
5. Omonov A.A. Tijorat banklarining resurslarini samarali boshqarish masalalari. i.f.d. diss. – Toshkent, 2008. – 36 b.
6. Abdullayeva Sh.Z. Bank risklari va kreditlash. T.: Moliya, 2002. – 304 b.; Bank risklari sharoitida tijorat banklarining kredit portfelini diversifikatsiyalash. i.f.d. ilmiy darajasini olish uchun yozilgan diss. avtoref. – Toshkent, 2000. – 46 b.
7. Shodmonov E.Sh. O'zbekistonda agrar islohotlarni chuqurlashtirishda banklar faolligini oshirishning asosiy yo'nalishlari. i.f.n. ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoref. – Toshkent: BMA, 2005. – 19 b.
8. Лаврушин О.И. Управление банковскими активами: теория и практика. – Москва: Юнити-Дана, 2022. – 268 б.
9. Ларионова И.В. Управление активами и пассивами в коммерческом банке. – Москва: Консалтбанк, 2003. – 272 с.
10. Мишкин Ф.С. Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков. 7-ое изд. Пер. с англ. – Москва: ООО «И.Д. Вильямс», 2013. – 880 с.
11. www.cbu.uz – O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining rasmiy veb-sayti. Statistika ma'lumotlar, normativ hujjatlar va bank tizimidagi yangiliklar.
12. www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi sayti. Iqtisodiy ko'rsatkichlar, banklar faoliyati bo'yicha rasmiy statistika.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100